

«ΤΟ ΑΡΩΜΑ»

Εἴρενας Ἀδαμίδου

Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ

Τὴν Εἰρένα Ἀδαμίδου τὴν πρωτογνωρίσαμε σάν μυθιστοριογράφου. Ἀργότερα εἶχαμε τὴν εὐκαιρία νὰ γράψουμε γιὰ μιὰ συλλογὴ διηγημάτων, πούχε ἐκδόσει καὶ νὰ τώρα, πού με χαρὰ τὴ συναντοῦμε καὶ στὸ θέατρο.

Ἀπὸ τὴν ἀρχή, παρὰ τὶς ἀδυναμίες τοῦ ἔργου τῆς Ἀδαμίδου, πού ἐκφράζονται κυρίως στὴν κάποια στενότητα τοῦ πρίσματος μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀντικρίζεται ἡ ζωὴ, διακρίναμε μιὰ ικανότητα συμπίκνωσης, μιὰ ικανότητα διαγραφῆς χαρακτήρων καὶ ἀτμόσφαιρας, μιὰ ὁλόενα καὶ αὐξανόμενη ικανότητα ψυχολογικῆς ἐμβάθυνσης.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὑπάρχουν σὲ ἀναπτυγμένο βαθμὸ καὶ στὸ «Ἀρωμα», πούδωσε ἡ τηλεόραση μας σὲ σκηνοθεσία Εὐῆ Γαβριηλίδου.

Ἐδῶ ἡ συγγραφῆς κινήθηκε μέσα σ' ἕνα δικό της γνώριμο χῶρο. Θέμα με δυὸ λέξεις, ἡ ζωὴ πού πνίγει. Ἡ μάλλον οἱ ἄνθρωποι, πού πνίγονται μέσα σὲ μιὰ ζωὴ χωρὶς οὔτε κι' οἱ ἴδιοι καλά - καλά νὰ ξέρουν τὸ γιατί. Μπορεῖ νάναι ἡ θαρρυστημάρια - πρόκειται περὶ ἐχούμενων ἀνθρώπων, πού οὔτε καὶ ἔχουν ἀνάγκη νὰ ἐργαστοῦν - μπορεῖ νάναι ἡ ἔλλειψη ἑνὸς παιδιοῦ, μπορεῖ νάναι ἡ ἀσυνεννοησία, μπορεῖ νάναι μύρια μικρὰ πράγματα, πού στιβάζονται σιγά - σιγά μέσα σ' ἕνα σπιτικό κι' ἔρχεται μιὰ στιγμή, πού νιώθουν πὼς δὲν μποροῦν πιά νὰ συνεχίσουν ἔτσι καὶ πὼς κάτι θὰ πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ γίνει, μιὰ κάποια ἀλλαγὴ, μιὰ κάποια λύτρωση νάρθει.

Θέμα φυσικὰ γνωστό, γνωστότατο. Τόδωσε ἀριστοτεχνικὰ ὁ Τσέχωφ, μόνου πού τόδεσε με τὴν πλατεῖα ζωὴ.

Στὶς μέρες μας, στὸ μοντέρνο κυρίως θέατρο, τὸ θέμα αὐτὸ ἀντικρίζεται κυρίως μέσα ἀπὸ τὶς ψυχολογικὲς του καὶ παρανοϊκὲς ἀκόμα διαστάσεις.

Κεντρικὸς ἥρωας στὸ «Ἀρωμα» Ἔκεϊνη - ἡ Ἡλέκτρα (Τζένη Γαϊτανιοπούλου). Βρῆκε ἐπὶ τέλους στὴν ἀγορὰ ἕνα ἄρωμα, πού 'κυνηγοῦσε ἀπὸ καιροῦ. Χαίρεται, κἀνεὶ σάν παιδί. Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ Πάρις (Γεώργιος Μαραγκός) δὲν μπορεῖ νὰ τὴν παρακολοθηθεῖ σὲ κάτι, πού ξέρεῖ πὼς οὐσιαστικὰ ἀποτελεῖ μιὰ ἄλλη ἐκδοσὴ τόνου. Ὁ δικὸς του ἐσωτερικὸς κόσμος κινεῖται πάνω σὲ μιὰ ἄλλη τροχιά, παρόλληλη μὲν, ἀλλὰ σὲ δι-ἀφορετικὸ, χαμηλότερο, πιὸ συγκρατημένο τόνο.

Ἀπ' τὸ ξεκίνημα κι' ὅλας ἡ Ἀδαμίδου μᾶς εἰσαγάγει στὸν κόσμο, πού θέλει νὰ πλάσει. Χωρὶς φλυαρίες, με μεστὸ σὲ ἀρκετὰ σημεῖα διάλογο.

Ἔτσι παρακολουθοῦμε ν' ἀνελίσσεται μπροστὰ μας κλιμακωτὰ καὶ ψυχολογημένα ἕνα συνηθισμένο ἀνθρώπινο δράμα, πού ζητᾶ τὴ λύτρωση του.

Στὴ δευτέρη εἰκόνα προστίθενται δυὸ ἀκόμα πρόσωπα, ἕνα δεύτερο ζευγάρι (Βάνια Κωνσταντινοῦ, Ἀντρέας Μακρῖδης). Κάπως πιὸ σκιώδης ἡ διαγραφὴ τους, θεηθοῦν ὅμως τὴ συγγραφῆα νὰ ἐντείνει τὸ δράμα Ἐκεῖνης - στὸ θάθος του, μαθαίνουμε, βρίσκεται ἡ ἔλλειψη ἑνὸς παιδιοῦ ἂν καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀπαραίτητο - καὶ θὰ βοηθήσουν ἐκεῖνον με τὴ συμπεριφορὰ τους νὰ προτείνει σάν θὰ σπάσει τὸ μπουκαλάκι με τ' ἄρωμα νὰ τῆς πάρει ἕνα ἄλλο. Γιά νὰ πεῖ Ἐκεῖνη:

—Μὰ δὲν θάναι τὸ ἴδιο!

Καλὸ τὸ κλείσιμο. Ὁ κύκλος δὲν κλείνει μελοδραματικὰ.

Ἀδυναμίες ὑπάρχουν στὸ ἔργο - κι' ὄχι μονάχα ἐπουσιώδεις.

Κι' ἡ μεγαλύτερη κατὰ τὴν εἰ-ποψη πολλῶν εἶναι ἡ συγγένεια τοῦ Ἀρώματος με τὴ «Βιρτζίνια Γούλφ», μιὰ συγγένεια, πούναι ἀλήθεια πὼς σὲ στιγμὲς σοκάρει.

Ἐμεῖς δὲν θὰ θέλαμε νὰ δώσουμε καὶ τόση σημασία σ' αὐτὸ τὸ στοιχεῖο, πού στὸ κάτω - κάτω τῆς γραφῆς παρατηρεῖται πολὺ συχνὰ στὶς μέρες μας καὶ δύσκολα ὑπορεῖς νὰ ἐντοπίσεις τὴν ἔκτασή του καὶ τὸ κατὰ πόσο ἔχει ὑποκαταστήσει αὐτὴ τούτῃ τὴν ἐμπνευση.

Σημασία γιὰ μᾶς ἔχει τὸ ἂν ἐκεῖνο, πού δόθηκε στέκει μέσα στὸ δικό μας χῶρο. Ἄν ἔχει ρίζες ἐδῶ σὲ μᾶς.

Τόπαμε κι' ἄλλοτε, τὸ ἐπαναλαμβάνουμε καὶ τώρα. Τὸ πρίσμα μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο κοιτάζει τὴ ζωὴ ἡ Εἰρένα Ἀδαμίδου εἶναι πολὺ στενὸ κι' ἡ ἀκτίνα τῆς θωριάς δὲν πάει μακριὰ. Αὐτὸ ἐξ ἀντικειμένου ἐνῶ ἐπιτρέπει στὴ συγγραφῆα νὰ θλέπει τὴ λεπτομέρεια σ' ἕνα δοσμένο σημεῖο δὲν τὴ βοηθᾶ νὰ δεῖ τὸν συσχετισμὸ τῶν πραγμάτων. Δὲν τὴν βοηθᾶ ν' ἀνακαλύψει τ' ἀόρατα ἐκεῖνα σχοινιά, πού καθορίζουν σὲ τελευταία ἀνάλυση καὶ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ μεμονωμένου φαινομένου.

Τὸ «Ἀρωμα» θὰ κέρδιζε πολὺ ἂν τὸ νιώθαμε νὰ θγαίνει ἀπὸ μέσα μας, ἀπὸ μέσα στὰ βῆθη τῆς δικῆς μας ζωῆς. Ἀλήθειες σ' αὐτὸ ὑπάρχουν, δὲν εἶναι ὅμως μεγάλες ἀλήθειες, δὲν ἔχουν μεγάλο εἰδικὸ θάρος καὶ τούτο ὀφείλεται στὸ ὅτι τοὺς λείπει τὸ ὀργανικό (ὄχι τὸ ἐπίπλαστο) δέσιμο με τὰ τριγύρω.

Κι' ἔτσι ὅμως με τὶς μικρὲς του ἀλήθειες χαίρετιζοῦμε τὸ «Ἀρωμα» σάν μιὰ ἀναμφισβήτητη προσωπικὴ κατὰκτηση τῆς Εἰρένας Ἀδαμίδου.

Ὁ Γαβριηλίδης σωστὰ κατὰ τὴν ἀποψη μας προσέγγισε τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου, τὸ βοήθησε, τὸ ἀνέβασε σὲ ψηλότερο βᾶθος, μόνου πού στὴν προσπάθειά του αὐτὴ τοῦ προσέδωσε μεγαλύτερη θαρρυστητῆ ἀπ' ἐκεῖνη πού ἔχει ἀντικειμενικά. Οἱ σιωπὲς καὶ τὰ κοντινὰ πλάνια ἦταν κάπως περισσότερα ἀπ' ὅτι θᾶπρεπε.

Ἡ Γαϊτανιοπούλου ἔδωσε τὴν ψυχὴ τῆς στὸ ρόλο τῆς, ἀκολουθώντας σάν εὐσυνείδητη ἡθοποιὸς πειθαρχημένη τὴ γραμμὴ τοῦ σκηνοθέτη.

Ὁ Μαραγκὸς λιτός, ὕστερα ἀπὸ ἕνα μικρὸ μούδιασμα στὶς πρώτες στιγμὲς βρῆκε τὸν ἑαυτὸ του. Ἴσως νὰ τὸν ἐπηρέασαν ἀρνητικὰ τὰ συχνὰ κοντινὰ πλάνια, πού δὲν ἦταν πάντα γεμάτα με περιεχόμενο.

Ἰκανοποίησαν ἡ Κωνσταντινοῦ κι' ὁ Μακρῖδης - ἰδιαίτερα ἡ πρώτη.

Πιστεύουμε πὼς μέσα στὴν ἔρραϊλα τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς χρὸς τῆς ὀπεύθυνης κριτικῆς εἶνα, ν' ἀνικρύζει συγκεκριμένα ἀντικειμενικὰ κριτήρια κάθε τι, πού γεννιέται στὸν τόπο αὐτὸ ὅσο μικρὸ κι' ἀδύναμο καὶ νάναι αὐτὸ.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Μέσ' τὴν καρδιά μου τρυφερὸ
(λουλούδι
μιὰ νέα ἀγάπη ἔχει ἀνθίσει
κι' ἔχει στὰ πέταλα τῆς κλείσει
ἕνα νιογέννητο ἀγγελούδι.
Τόφερε χθὲς στὸν κόσμο ἡ μη-
(τέρα
ῶ, τὶ γλυκὸ πού ἔχει προσωπάκι
τ' ἀγαπημένο μου ἀδελφάκι
λάμπει ἡ μορφή του σάν αἴ-
(γούλα
Μέσα στὴν κούνια ὅλο χάρη
σάν ἀφτερο πουλάκι μοιάζει
καὶ ἡ στοργὴ μας τ' ἀγκαλιάζει
φτερά καὶ δύναμη νὰ πάρει.
ΚΥΠΡΟΣ ΤΟΚΑΣ

ΤΟΜΠΟΛΑ

ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΣΤΙΣ 8.00 Μ.Μ.

ὀργανώνεται
ΤΟΜΠΟΛΑ
στὸν Σύλλογον
«ΠΡΟΟΔΟΣ»
Καίμακλιου

ΣΠΟΥ ΜΠΩΛΑ
61 ἀριθμοὶ £71

κλ 2.11